

ACC. NR. M. 10580: 1-21.Landskap: Skåne Upptecknat av: Evert WallinHärad: Ingelstad Adress: .....Socken: Ö. Hoby. Berättat av: änkan Kersti Sjövall, f. Andersdotter, Skillinge.Uppteckningsår: 1945. Född år 1862 i Ö. Hoby (Kvarnby nr 4).LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

- När dödskampen skulle underlättas genom byte av kudde. 1.
 "Sitta i sorgen" okänt. 2.
 Vanligt även bland skolbarnen att "se på liket". 3.
 Sax, nål och tråd i oförlösts kista. 4.
 Liket bands till händer och fötter. 5.
 Psalmbok i äkista. 6.
 Likbrud okänt. En flicka från Amerika lades fullt påklädd i kista. 7.
 Tryckta biljetter. 8.
 Läsa ut liket. 9.
 Begravningsgästernas klädsel. 10.
 Granris på vägen. 11.
 Likbår och likbärning. 12.
 Likhandkle och bärning av barnkistor. 13.
 Klockaren och prästen vid begravningen. 14.
 De närmast sörjande kastade jord i graven före igenskottningen. 15.
 Gravens igenskottning. Skovlar i kors. 16.
 Kvistar med pappersurklipp okända. 17.
 Kransar. 18.
 Gudmodern bar sin minnestavla före likprocessionen. Tavel tillverkare. 19.
 Ofullgångna fosters begravning. 20.
 En begravning utan lik. 21.

Skriv endast på denna sida!

M. 10580:1. Curt Wallin
Landskap: Skåne Upptecknat av: Curt Wallin
Härad: Tringsås Adress: _____
Socken: O. Hoby Berättat av: älskan Kersti Tjövall, f. Underdollar,
Skillinge
Uppteckningsår: 1945 Född år 1862 i O. Hoby (Kvarnby nr. 4)

När döds kampen skulle underlättas genom byte av kudde.

Mor talade om att när far dog 1863, blev döds kampen mycket lång och svår. Det var en, som kom in och såg det och sade, att de skulle ~~byta~~ taga bort huvudkudden, ty ~~det~~ han låg kanske på höns fjäder. ~~Far~~ ^{Far} hörde det och sade. "Ven har skapat hönan?" Han var en gudfruktig man och trodde inte på skrock. De fick heller inte byta ut kudden.

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

M. 10580:2
Landskap: *Skåne* Upptecknat av: *Curt Wallin*
Härad: *Ingelstad* Adress: _____
Socken: *O'-Koby* Berättat av: *Änkan Kersti Gönvall f. Andersdotter,*
Hillinge
Uppteckningsår: *1945* Född år *1862* i *O'-Koby (Kvambys nr. 4)*

"Sitta i sorgen" okänt.

Jag har aldrig hört talas om att de närmast sörjande uppförde sig annorlunda än andra gudstjänstbesökare vid mässan, då det gjordes tacksägelse. Alla stodo upp under textläsningarna os.v.

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

M. 10580:3.
Landskap: *Skåne* Upptecknat av: *Erik Wallin*
Härad: *Ingelstad* Adress: _____
Socken: *O. Hoby* Berättat av: *änkan Kersti Ljövall, f. Andersdotter*
Uppteckningsår: *1945* Född år *1862* i *O. Hoby (Kvarnby nr. 4)*
Skillinge

3.

Vanligt även bland skolbarn att "se på ~~likt~~ liket".

I min barndom och ungdom var det allmän sed, att man skulle gå och "se på liket". Även vi skolbarn skulle göra detta. Det var väl inte ett folknöje, men vi voro nyfikna.

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

M. 10580:4.

Landskap: *Skåne* Upptecknat av: *Curt Wallin*

Härad: *Ingelstads* Adress: _____

Socken: *Ö. Hoby* Berättat av: *änkan Kersti Gjövall f. Andersdotter*
Skillinge

Uppteckningsår: *1945* Född år *1862* i *Ö. Hoby (Kvarnby nr. 4)*

Sax, nål och tråd i oförlöst kvinnas kista. H.

Mor, som var född 1825 (hon hette Marna Olsson och var född i Kvarnby på nr 3, i Ö. Hoby socken), berättade, att när oförlöst kvinna skulle begravas, lade man sax, nål och tråd till henne i kistan. Man trodde, att hon skulle förlösas i graven. Mor trodde inte på det, ty hon var inte vidskeplig. Men hon talade om för oss, att man brukade göra så.

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

M. 10580:5.

Landskap: *Skåne*

Upptecknat av: *Erik Wallin*

Härad: *Ingelstads*

Adress:

Socken: *O. Holey*

Berättat av: *Ånkan Kersti Ljunell, f. Andersdotter,*
Thillinge

Uppteckningsår: *1945*

Född år *1862* i *O. Holey (Kvarnby nr. 4)*

5

Liket bands till händer och fötter.

När jag var skolflicka såg jag något mycket egendomligt. Det var ju brukligt, att vi skolbarn skulle gå och "se på liket". I vår nabogård hade Måns Håkansson, en gammal man, dött. Den, som klätt honom, hade med vita band sammanbundit hans händer intill varandra, och likaledes hade kläderskan sammanbundit hans ben med likadana band.

Jag har många gånger undrat på vad det skulle betyda. Men det heter ju i Skriften, att Lasarus kom ut med arm- och fotbindor, så det var kanske därför man gjort det. Man ville kanske göra likadant, som man förr gjort med Lasarus.

(Obs! Rättelse för "gå igen").

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

M. 10580:6.
Landskap: *Skåne* Upptecknat av: *Curt Wallin*
Härad: *Ingelstad* Adress: _____
Socken: *Ö. Kaley* Berättat av: *Änkan Kersti Jönvall f. Andersdotter*
Uppteckningsår: *1945* Född år *1862* i *Ö. Kaley (Kvernby nr. 4)*
Thellinge

6.

Psalmbok i kista.

Det hände ofta, att den döde fick en psalmbok med sig i kistan. Jag minns bl.a. en gammal gubbe, som i min barndom låg med psalmboken på bröstet.

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

M. 10580:7.

Landskap: *Skåne* Upptecknat av: *Curt Wallin*
Härad: *Ingelstad* Adress: _____
Socken: *Ö. Holy* Berättat av: *Änkan Kersti Ljövall f. Andersdotter*
Uppteckningsår: *1945* Född år *1862* i *Ö. Holy (Kvarnby nr. 4)* *Skillinge* 7.

Likbrud okänt. Men en flicka från Amerika lades fullt påklädd. Jag har aldrig hört, att någon ogift flicka kläddes som brud i kistan. Men i början på 1900-talet dog här en flicka, som varit i Amerika. Hon låg i lungdot länge, innan hon dog. När Amerika sändes en hel likutstyrsel för henne. Hon kläddes i vit slöja och krona, vit klänning, vita strumpor och skor. Något sådant hade vi här nere aldrig varit med om. Men så var det visst sed i Amerika.

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

M. 10580:8.
Landskap: *Skåne* Upptecknat av: *Eus Wallin*
Härad: *Ingelstad* Adress: _____
Socken: *Ö. Hoby* Berättat av: *änkan Kersti Jönvall f. Andersdotter*
Uppteckningsår: *1945* Född år *1862* i *Ö. Hoby (Kvarnby nr. 4)*.
Skillinge

Tryckta biljetter. 8

I slutet av 1800-talet ~~blev det~~ började de här använda tryckta biljetter för inbjudning till begravning. Dessförinnan hade man bjudit muntligt.

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

M. 10580:9.

Landskap: *Skåne* Upptecknat av: *Curt Wallin*

Härad: *Fingelstad* Adress:

Socken: *Ö. Hoby* Berättat av: *Årkan Kersti Lövall, f. Andersdotter*

Uppteckningsår: *1945* Född år *1862* i *Ö. Hoby (Kvarnby nr. 4)*

9.

Läsa ut liket.

Jag gick i skola för lärare Svensson i Hoby by. Han dog omkring 1880. Han brukade alltid läsa ut liket i sorgehuset före avfärden till kyrkan. Han var duktig till att tala och höll en hel liten predikan. Han talade utantill och använde inte papper. Man sjöng en psalm före och en efter talet. Det var olika psalmer. När min mormor 1877 sjöng vi psalmen "Nu vill jag bryta upp".

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

M. 10580:10.

Landskap: *Skåne* Upptecknat av: *Eust Wallin*
Härad: *Ingelstad* Adress: _____
Socken: *O. Koby* Berättat av: *Änkan Karoli Fjäll, f. Andersdotter*
Uppteckningsår: *1945* Född år *1862* i *O. Koby (Kvarnby nr. 4)* *Skillinge*

Begravningsgästernas klädsel. 10

I min barndom och ungdom hade männen mycket höga hattar vid begravning. Kvinnorna hade klut. Den klut, som användes vid sorg, var slät och hade sålunda inga spetsar. Likaså hade kvinnorna stora, vita förkläden.

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

M. 10580: 11.
Landskap: *Skåne* Upptecknat av: *Ewert Wallin*
Härad: *Fingelstad* Adress: _____
Socken: *Ö. Hoby* Berättat av: *änkan Kersti Göwall, f. Indarodottir*
Uppteckningsår: *1945* Född år *1862* i *Ö. Hoby (Kvarnby nr. 4)*
Skillinge

Granris på vägen.

I min barndom hände det aldrig, att man strött granris på vägen,
där likföljet skulle draga fram. Det var först senare detta kom
i bruk.

11.

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

M. 10580:12
Landskap: *Skåne* Upptecknat av: *Curt Wallin*
Härad: *Ingelstad* Adress: _____
Socken: *Ö. Holey* Berättat av: *änkan Kersti Jövall, f. Andersdotter*
Uppteckningsår: *1945* Född år *1862* i *Ö. Holey (Kvarnby nr. 4)*
Skillinge

12.

Likbår och likbärning.

I min barndom buros liken till kyrkan på bår. Det var 6 man under båren åt gången. De olika lagen byttes vid. Min far, som dog 1867, bars sålunda.

Det var släktingarna, som skulle bära.

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

M. 10580:13.

Landskap: *Skåne* Upptecknat av: *Curt Wallin*

Härad: *Ingelstad* Adress: _____

Socken: *Ö. Koby* Berättat av: *änkan Kersti Gövall, f. Andersson*

Uppteckningsår: *1945* Född år *1862* i *Ö. Koby (Kvarnby nr. 4)*
Skillinge

13.

Likhandkle och bärning av barnkistor.

Vår flicka dog som 2-årig år 1895. Hon bats i likhandkle ända från gården till kyrkogården. Det var en halvtimmes väg att gå.

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

M. 10580:14.
Landskap: *Måne* Upptecknat av: *Eusf Wallin*
Härad: *Ingelstad* Adress: _____
Socken: *O. Hoby* Berättat av: *Änkan Kersti Gövell, f. Andersdotter*
Uppteckningsår: *1945* Född år *1862* i *O. Hoby (Kvarnby nr. 4)*
Skillinge

14.

Klockaren och prästen vid begravningen.

Klockaren mötte likföljet i kyrkogårdsgrinden och gick före processionen till graven och sjöngs psalmverser. Prästen läste upp ritualet och kastade jord på, men han höll inget särskilt tal. Medan begravningsgästerna skottade igen graven, sjöng klockaren psalmverser.

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

M. 10580: 15.
Landskap: *Skåne* Upptecknat av: *Curt Wallin*
Härad: *Ingelstad* Adress: _____
Socken: *O. Koby* Berättat av: *änkan Kersti Gövall, f. Lindunddotter*
Uppteckningsår: *1945* Född år *1862* i *O. Koby (Kvarnby nr. 4) Skillinge*

15.

De närmast ^{sörjande} ~~anhöriga~~ kastade jord i graven före igenskottningen.
Jag har aldrig själv sett det, men jag har hört talas om det, att
förr togo de närmast sörjande och kastade litet jord i graven, sedan
prästen jordfäst liket. Därefter fyllde begravningsgästerna graven.

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

M. 10580 : 16.

Landskap: *Skåne* Upptecknat av: *Erik Wallin*
Härad: *Ingelstad* Adress: _____
Socken: *O. Hoby* Berättat av: *Änkan Kersti Ljövall f. Linderdalen*
Uppteckningsår: *1945* Född år *1862* i *O. Hoby (Kvarnby nr 4) Skillinge*

16.

Gravens igenskottning. Skovlarna i kors.

Graven igenskottades av begravningsgästerna genast efter jordfästningens slut. Under tiden sjöng klockaren. När graven var igenskottad, lade de skyfflarna i kors på gravkullen, togo av sig hattarna och läste en tyst bön. Sedan togo de skyfflarna igen och togo några steg åt sidan. Därefter ~~lades kranterna på kullen samt kranterna~~ sandades graven. En jungfru brukade föra sand med i liktåget.

~~(Og. Kranter fanns nere vid Skillinge)~~

(mjn)

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

M. 10580:17.

Landskap: *Skåne*

Upptecknat av: *Carl Wallin*

Härad: *Lingsås*

Adress:

Socken: *O. Hoby*

Berättat av: *Änkan Kersti Sjövall, f. Lyden-datter*

Uppteckningsår: *1945*

Född år *1862* i *O. Hoby (Kvarnby nr 4)*

17.

Kvistar med pappersurklipp okända.

Här var det inte brukligt med kvistar av buxbom eller granris, i vilka man fäst pappersurklipp i form av kors o dyl. Sådant har jag aldrig hört talsxx om.

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

M. 10580:18
Landskap: *Skåne* Upptecknat av: *Evert Hallin*
Härad: *Ingelstad* Adress:
Socken: *Ö. Hoby* Berättat av: *änkan Kersti Löwall, f. Andersdotter*
Uppteckningsår: *1945* Född år *1862* i *Ö. Hoby (Kvarnby nr. 4)*
Höllinge

18.

Kransar.

I min barndom och ungdom bundo de kransar själv av buxbom eller granris. Däri sattes pappersblommor.

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

M. 10580:19.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Curt Wallin
Härad: Tingelstad Adress: _____
Socken: D. Hoby Berättat av: änkan Kersti Ljövall, f. Lundström
Hillinge
Uppteckningsår: 1945 Född år 1862 i D. Hoby (Kvarnby nr 4)

Gudmodern bar sin minnestavla före likprocessionen.
Minnestavlorna förekommo alltid, när barn dött. Det var gudmodern,
som anskaffade minneskransen. Under färden till kyrkan gick hon
före processionen och bar tavlan. Medan jordfästningen pågick, stod
hon vid graven och höll tavlan. Sedan bar hon den in i kyrkan och
hängde den på kyrkväggen mitt för sorgehusets "stol". I min barndom
och ungdom hängde rätt många sådana tavlor i kyrkan.

Lärare Olsson i Sandby, Borrby, var en skicklig tecknare. Han brukade
alltid göra sådana minnestavlor till sina släktingar, som hade döds-
fall i familjen. Han gjorde sådana också till oss. En släkting till
mig har ännu en sådan, som burits i processionen och därefter hängt
i kyrkan. Den är gjord av ~~Svensson~~ Olsson.

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

M. 10580: 20.
Landskap: *Skåne* Upptecknat av: *Erik Wallin*
Härad: *Fingelstad* Adress: _____
Socken: *Ö. Hoby* Berättat av: *Änkan Kersti Jövall, f. Andersdotter*
Uppteckningsår: *1945* Född år *1862* i *Ö. Hoby (Kvarnby nr 4)*
Skillinge

20.

Ofullgångna fosters begravning.

Mor talade om att ofullgångna foster brukade begravas vid helg-
målsringningen. Det skedde i tysthet. Varken klockare eller präst
var närvarande vid begravningen.

Man grävde en grav i hemmanets gravplats och satte ner liket där.

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

M. 10580: 21.

Landskap: *Skåne* Upptecknat av: *Eust Wallin*
Härad: *Ingelstad* Adress: _____
Socken: *O. Holy* Berättat av: *Änkan Karoli Görall, f. Andersdotter*
Uppteckningsår: *1945* Född år *1862* i *O. Holy (Dvarnby nr 4) Skillinge*

En begravning utan lik. 21,

För många år sedan var här en pastor, som hette Hammar. Han var litet egendomlig. En söndag hade han bestämt både ett barndop och en begravning före mässan. Begravningen skulle äga rum först. När han kom till kyrkan, var begravningsföljet ~~ännu på väg, och hade inte kommit ända fram till kyrkan.~~ ^{Man hade att färdas ända från Ornanhusen.} Han befälde då klockaren att följa med in i kyrkan, och så döptes barnet. Därefter ville klockaren gå ut och sjunga liket till graven, men prästen förbjöd honom det. Gudstjänsten skulle först förrättas. När denna var över, gick klockaren ut ~~kikk~~ på planen framför kyrkogården, där man satt ner kistan. Folket började tala hårt till klockaren, därför att han inte kommit. Men denne försvarade sig med, att prästen förbjudit honom. Emellertid började klockaren sjunga, och man gick till graven. Då fick man se något märkligt. När klockaren gick ut till begravningsgästerna för att sjunga för liket, gick prästen till graven. Han trodde, att liket var nedsatt och förrättade jordfästningen och kastade jord i graven. Då såg han begravningsföljet komma med kistan. Han fick ju därefter läsa ritualet på nytt. Men det skrevs om det i tidningarna, och man skrattade åt honom. Men han blev inte anmäld.

Ifyll endast ovanstående uppgifter!